

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ

ДЕЦА

Превод от руски: Иван Андрейчин, —

chitanka.info

Тате, мама и леля Надя не са у дома си. Те са на кръщене у този стар офицер, който язди малкото сиво конче. Като чакат тяхното връщане, Гриша, Анна, Альоша, Соня и Андрей, синът на готвача, седят около масата в стаята за ядене и играят на томбола. Право да си кажем, време им е да спят; но нима може да се заспи, без да се узнае от мама какво е детето на кръстниците и с какво са ги гостили? Масата, осветена от висяща лампа, е напъстрена от цифри, направени от орехово дърво, от карти и от стъкълца. Пред всеки от играещите има по две карти и по една купчинка стъкълца за покриване на цифрите. Посред масата се белее паничка с петачета. Край паничката има недоизядена ябълка, ножици и една чинийка, в която е заповядано да се турят дървените номера. Децата играят на пари. Залагат по петаче. Условието е, че който не играе честно, тутакси ще го изпъждат навън. Освен играчите никого нямаше в стаята. Бавачката Агафия Ивановна е долу в кухнята и учи готвачката да крои, а по-старият брат Вася, ученик от пети клас, лежи в приемната на едно канапе и се измъчва от тегота.

Играят със страсть. Най-голямата страсть е изписана по лицето на Гриша. Това е малко, деветгодишно момченце с остригана до голо глава, с надути бузи и с дебели джуки като на негър. Той ходи вече в подготвителния клас и затова се счита за голям и умен. Играе на томбола изключително за пари. Ако нямаше петачета в паничката, отдавна би заспал. Черничките му очички безпокойно и ревниво гледат по картите на играчите. Страхът, че няма да спечели, зависта и финансовите съображения, които пълнят неговата остригана глава, не му дават да бъде спокоен, да се съсредоточи. Върти се, сякаш че седи на игли. Когато спечели, с жадност грабва парите и тутакси ги мушка в джоба си. Сестра му Анна, момиченце на осем години, с остра брадичка и с умни, светещи очи, така също се бои да не би някой да спечели. Тя ту се изчервява, ту бледнее и внимателно следи играчите. Петачетата не я интересуват. Щастието в играта за нея е въпрос на самолюбие. Другата сестра Соня, момиченце на шест години, с къдрава главичка и с такъв цвят на лицето, какъвто имат само здравите деца, скъпите кукли и бонбониерките, играе на томбола само заради процеса на играта. Лицето ѝ е засмято, радостно. Който и да спечели, тя еднакво се смее и пляска с ръце. Альоша, буресто, ниско, дебело момченце, се въси и блещи очите си върху картите. Той не е нито

користолюбив, нито пък има самолюбие. Нали не го пъдят от масата, не го пращат да спи — и на това е благодарен. На вид изглежда флегматичен, но в душата си е същинско дяволче. Той седи не толкова за томболата, колкото за недоразуменията, които непременно предизвиква играта. Ужасно му е приятно, ако някой удари или се скара с някого. Той отдавна има нужда да отиде някъде, но ни за минута не се отделя от масата, като се бои да не би някой да му открадне стъкълцата и петачетата. Понеже той познава само единиците и тия числа, които свършват на нула, то Анна му показва номерата. Петият играч, синът на готвача, Андрей, черничко, пъргаво момче, с басмена риза и с медно кръстче на гърдите, стои неподвижно и мечтателно гледа цифрите. Към печалбата и към чуждите успехи се отнася безучастно, защото всецяло е погълнат от аритметиката на играта, от нейната несложна философия: колко цифри има на света и как те не могат да се събркат.

Номерата вадят всички наред, освен Соня и Альоша. Поради еднообразието на числата практиката беше изработила много термини и смешни прякори. Например, играчите наричаха числото седем „ръжен“, единайсет — „пръчици“, седемдесет и седем — „Семън Семъонич“, деветдесет — „дядо“ и т.н. Играта върви живо.

— Трийсет и две! — вика Гриша, като вади от шапката на баща си жълтите цилиндърчета. — Седемдесет! Ръжен! Двайсет и осем — сено косим!

Анна видя, че Андрей не забеляза номера 28. Други път би му казала това, но сега, когато в паничката заедно с петачето лежи нейното самолюбие, тя тържествува.

— Двайсет и три! — продължава Гриша.

— Семън Семъонич! Девет!

— Молец, Молец! — извиква Соня, като показва буболечката, която бяга по масата. — Ай!

— Недей го убива — казва с дебел глас Альоша. — Той може би има деца...

Соня изпраща с очите си молеца и мисли за децата му — какви ли ще са мънички молчета!

— Четиридесет и три! Едно! — продължава Гриша, като го мъчи мисълта, че на Анна оставят още два непокрити номера. — Шест!

— Томбола! Аз имам томбола! — крещи Соня, като ѝ играят кокетливо очите и се смее.

Лицата на играчите се намръщват.

— Да се провери! — говори Гриша, като гледа Соня с омраза. Като по-голям и най-умен от всички, той си е присвоил решаващ глас. Дълго и внимателно проверяват номерата на Соня и за голямо съжаление на играчите се оказва, че тя не е направила никаква измама. Почва се следващата партия.

— Аз какво видях вчера? — Говори Анна сякаш на себе си. — Филип Филипович така някак си завъртя веждите, та очите му станаха червени, страшни, като на вампирин.

— Аз така също видях — казва Гриша. — Осем! А у нашето училище има един ученик, който може да си шава ушите. Двайсет и осем!

Андрей гледа Гриша, мисли и казва:

— И аз също мога да си шавам ушите.

— Де шавни, да видим!

Андрей си шава очите, устните и пръстите и му се струва, че ушите му шават. Всички се смеят.

— Лош човек е този Филип Филипович — въздиша Соня. — Вчера влиза у нашата стая и аз само по една ризица... И така ми беше неприятно!

— Томбола! — извиква изведнъж Гриша, като хваща паничката с парите. — Аз имам томбола! Проверявайте, ако искате!

Синът на готвача вдига очи и бледнее.

— Значи, аз не мога повече да играя — шепне той.

— Защо?

— Защото... Защото нямам вече пари.

— Без пари не може! — дума Гриша.

Андрей за всеки случай още веднъж претърсва джобовете си. Като не намира нищо, освен трохи и един изгризан молив, той си закрива устата и почва страдалчески да мига с очи. Ей сега ще заплаче...

— Аз ще туря за тебе! — му казва Соня, като не може да изтърпи мъченическия му поглед. — Само слушай, ще ми ги върнеш после.

Парите се турят и играта продължава.

— Чини ми се, някъде звънят — проговоря Анна, като си разтваря очите.

Всичките прекъсват играта и с отворени уста гледат през тъмния прозорец. В мрачината се мярка отражението на лампата.

— Дочуло ти се е така.

— Нощем само на гробищата звънят... — казва Андрей.

— А защо там звънят?

— Да не влязат разбойници в черквата. Те се боят от звъна.

— А за какво ще влязат разбойници в черквата? — пита Соня.

— Знае се защо: да убият пазачите.

Настъпва минутно мълчание. Всички се споглеждат, изтръпват и продължават играта. Този път спечелва Андрей.

— Той е излъгал! — говори от яд Альоша.

— Лъжеш! Не съм излъгал!

Андрей побледнява, изкривява си устата и „туп“ Альоша по главата. Альоша злобно си опулва очите, скача, изправя се на едно коляно на масата и от своя страна „пляс“ Андрея по страната. И двамата си удрят още по един шамар и плачат. Соня, като не може да гледа такива ужаси, сама почва да плаче и цялата стая се заглушава от разногласен рев. Но недейте мисли, че с това играта се свършва. Не минават и пет минути и децата почват пак да се смеят и мирно да си приказват. Лицата им са умокрени със сълзи, но това не им пречи да се усмихват. Альоша даже е щастлив: недоразумение се случи!

В стаята влиза Вася, ученикът от V клас. Изглежда сънлив и разочарован.

„Това е възмутително! — си мисли той, като гледа как Гриша си потупва джоба, в който звънят петачетата. — Нима бива да се дават на децата пари? Нима може да им се позволи да играят хазартни игри? Хубава педагогия, няма какво да се каже. Възмутително!“

Но децата си играят така сладко, че и у него се явява желание да седне при тях и да си опита щастието.

— Почакайте, и аз ще седна да играя — говори той.

— Тури петаче!

— Ей сега — казва той, като бърка в джобовете си. — Аз нямам петаче, но ето един лев. Ще туря лев.

— Не, не, не може... петаче турни!

— Глупаци сте. Нали левът е по-скъп от петачето — обяснява гимназистът. — Който спечели, ще ми върне остатъка.

— Не, моля ти се! Не може.

Ученикът от V клас свива рамене и отива в готварницата да вземе от слугините дребни пари.

— В такъв случай развали ми — дума той на Гриша, като се връща от готварницата. — За размяната ще ти заплатя. Не искаш? Тогава продай ми за един лев десет петачета.

Гриша подозрително поглежда Вася накриво и си мисли, не е ли това някой заговор или измамничество.

— Не искам — казва той, като си стиска джоба.

Вася почва да излиза от себе си, да се кара, да нарича играчите кютощи и загубени мозъци.

— Вася, аз за тебе ще туря — казва Соня. — Седни.

Гимназистът сяда и туря пред себе си две карти. Анна почва да вади номерата.

— Едно петаче ми падна! — заявява изведнъж Гриша с развълнуван глас. — Чакайте!

Свалият лампата и се завират под масата да търсят петачето. Напипват с ръцете си храчки, дървени номера, чукат си главите, но петачето не могат да намерят. Почват отново да търсят и търсят дотогава, докато Вася не дръпва лампата от ръцете на Гриша и я туря на мястото й. Гриша продължава да търси в тъмнината.

Но ето най-подир петачето е намерено. Играчите сядат отново и искат да продължават играта.

— Соня спи! — заявява Альоша.

Соня, турнала къдравата си главичка на ръцете, спи сладко, спокойно и дълбоко, като че е заспала кой знае откога. Тя неочаквано бе заспала, когато другите търсеха петачето.

— Дойди на маминото легло да спиш — говори Анна, която я извежда от стаята. — Върви!

Завеждат я всички вкупом и подир няколко минути маминото легло представлява любопитно зрелище. Соня спи. При нея хърка Альоша. Гриша и Анна си турили главите на краката им и спят. Така също се пригушил и Андрей, сина на готвача. Около тях се търкалят петачета, изгубили вече сила чак до новата игра. Лека нощ!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.